

Čím dál tenčí krunýře aneb jak vypadala ochrana mořských želv roce 2020

Hana Svobodová

Jaký byl pro želvy rok 2020?

Mořským želvám jako živočichům se dařilo lépe než kdykoliv jindy za posledních několik desítek let. Dobré zprávy chodily z celého světa: v Indii dříve běžně probíhaly takzvané arribadas = hromadná kladení až tisíců mořských želv karet zelenavých, v posledních letech tu ale kvůli velkému množství v noci osvětlených lodí, zlodějů vajec apod. už želvy hromadně nekladly. Ale loni, když byli lidé zavřeni ve svých domovech kvůli koronaviru, se želvy vrátily a několik tisíc jich na konci března na indické pobřeží nakladlo svá vejce. Podobné zprávy přicházely i z Brazílie (stovky karet pravých) nebo z Thajska, kde na místech, na kterých za poslední roky bývaly noční párty turistů na pláži, teď kladly vejce kožatky velké. U nás v oblasti Berau na Borneu v Indonésii jsme také zaznamenali více samic kladoucích vejce než v minulých letech. To jsou dobré zprávy. Bohužel, jsou ale i špatné. Mnoho lidí v Indonésii (a v dalších zemích je to stejné) přišlo kvůli pandemii o práci, proto se snažili peníze získat ve zvýšené míře i nelegálně. Objevilo se proto více pytláků. Štěstí bylo, že jsme díky dárcům byli celý rok schopni zajistit ochranářům plat, takže byli každodenně na ostrovech a pytláci, kteří připlouvali na líhniště pro vejce, měli smůlu.

A kolik vajec už se před pytláky podařilo zachránit?

Celkově od roku 2014, kdy jsme s ochranou na ostrovech Bilang-bilangan a Mataha v oblasti Berau začali, je to už přes 3 miliony želv (3 131 128), které se mohly bezpečně vylíhnout a odejít svobodně do moře. Mám z toho velkou radost. Jen loni na těchto dvou maličkých ostrovech, které každý z nich obejdete za půl hodiny, kladlo 8 410 karet obrovských. To je neuvěřitelné číslo, které znamená 647 570 mláďat vypuštěných bezpečně do moře za jediný rok. Tato čísla jsou tak obrovská, protože oblast Berau tvoří osmé

nejdůležitější líhniště karet obrovských na světě. Líhnou se tu ale i kriticky ohrožené karety pravé. Těch zbývá na světě už velmi málo, lidé je zabíjí především kvůli krásnému krunýři. Z jeho povrchové vrstvy ze želvoviny pak dělají náramky a přívěšky, tyto želvy jsou ale kriticky důležité pro udržení biodiverzity korálových útesů. Proto jsme rádi za každé vejce a v roce 2020 na ostrovy kladlo vejce 30 samic karet pravých. Víím, není to moc, ale celosvětově je to pořád jedno z nejdůležitějších hnízdišť těchto želv.

V lednu 2020 jsme měli to štěstí, že než vypukla pandemie koronaviru, pomáhali jsme s ochranou karet pravých v Ekvádoru. Zdejší pláž La Playita je nejdůležitější místo pro karety pravé na celém pacifickém pobřeží Jižní Ameriky, a to jich tu klade jen cca 40 za rok. Takže našich 30 je vlastně skvělý výsledek! Moc užitečné bylo sdílení zkušeností s ekvádorskými ochranáři, kteří sice nemají problém se zloději, ale želvy tu ohrožují hlavně psi a rybáři. Místní vody jsou plné rybářských sítí a často se stává, že se želva do sítě zamotá. Při snaze dostat se ze sítě ven želvy v panice mávají ploutvemi, a tím sítě trhají. To se ale nelíbí rybářům a na plážích lze nalézt mnoho mrtvých želv, které rybáři utloukli, aby zabránili želvám zničit sítě. Strašné. Ty želvy, které přežijí, léčí v Ekvádoru v rehabilitačních centrech. Skvělé je, že po doléčení se želvy co nejrychleji vrací zpět do moře. Divocí psi, ale i ti na procházce s majiteli, rádi pro radost zabijí či sežerou po pláži běžící malé želvy. Mnohdy se také stává, že vyhrabou vejce, která na pláži vyčichají. S tím vším by, věřím, pomohlo vzdělávání. Majitelům psů lze vysvětlit, že si mají při procházkách své miláčky držet na vodítku a práce s rybáři, s místní komunitou i s dětmi by zase zajistila spokojenost rybářů i přežití želv, protože by rybáři zjistili, co dělat, aby předešli zamotání želv do sítí.

Vzdělávání je pro nás obecně alfa a omega všeho. Soustředili jsme se na něj nejen při konzultacích v Ekvádoru, ale i v Indonésii. Většinu roku byly v Indonésii, tak jako u nás v ČR, zavřené školy, ale než se zavřely, stačily jsme na východě Indonésie na ostrově Lembata i v oblasti Berau na obydleném ostrově Maratua učit s jednou z nejlepších učitelek, které znám, s Markétou Vokurkovou. Ta se dokonce stala finalistkou soutěže Global teacher prize

2020. Učily jsme děti ve škole, školce, ale i na molu, na dlaždicích před domem, prostě kdekoliv to šlo, angličtinu, o moři, o želvách, o odpadu... Dalším úžasným dobrovolníkem se stal i šéf české kanceláře OSN Michal Broža – pomáhal ve školách, ale učil angličtinu i naše ochranáře na neobydlených ostrovech. Dobrovolníci nám teď, když nejde cestovat, hodně chybí, kromě vzdělávání pomáhají s úklidem pláží. Parta českých veterinářů v únoru úžasně odklidila přílivem donesené kmeny stromů na líhništích a želvám tak urychlila namáhavou cestu z moře k místům, kde vyhrabávají jámu pro svá vejce. Už se těšíme, až dobrovolníci budou mít možnost zase přijet. Do té doby je ale čas přemýšlet o tom, jak cestovat zodpovědně a při svých cestách přírodě spíše pomáhat než ubližovat. Pokud Vás to zajímá, o tématu jsem mluvila na konferenci TEDx woman Prague, pusťte si záznam:

<https://www.youtube.com/watch?v=Ae7qQdikNvA>

I v ČR jsme se snažili o vzdělávání a zvyšování informovanosti o situaci mořských želv, jak se dalo. Kromě této přednášky proběhlo hlavně v létě i několik dalších přednášek na živo, na podzim několik online, realizovalo se i pár rozhovorů v rádiu a vyšlo i několik článků. Je to méně než v předchozím roce, ale co naplat. Nejdůležitější je, že stále funguje každodenní přímá ochrana na líhništích. A tu bychom v tak těžký rok ani náhodou nezahládli zajistit bez pomoci našich dárců a příznivců.

Už v březnu, když se vše zavřelo a začaly se rušit přednášky, domluvené akce a do Indonésie nemohli jet žádní další dobrovolníci, měli jsme velké obavy. Báli jsme se, že to nepůjde, že budeme muset brzy program na ochranu mořských želv ukončit a zavřít. Byla to bezmoc a nervozita, brzy ale přišla naděje, protože se drobní dárci rozhodli pomoci. A teď? Celý tým v ČR i v Indonésii je zdravý, motivovaný a každý den přibývají další a další zachráněné želvy. Doufáme, že se situace celosvětově brzy posune k lepšímu a vzdělávání, rozvoj místních obyvatel i návštěvy dobrovolníků budou moci být v roce 2021 obnoveny. Zatím alespoň na dálku konzultujeme zefektivnění ochrany v záchranných stanicích na Srí Lance a v prosinci se na nás s prosbou o konzultaci obrátili i ochranáři z Malajsie.

Je ještě jedna věc, která se v roce 2020 povedla a ze které mám obzvlášť radost – v Indonésii jsme rozšířili ochranu želv z Bornea i na ostrov Lembata na jihovýchodě Indonésie. S místní ochranářskou skupinou Sehabat penyu Loang (Přátelé želv ve vesnici Loang) spolupracujeme už od roku 2016. Od února 2020 jsme se ale rozhodli podporovat místní ochranáře pravidelně. Jsme totiž nadšení z toho, jak tam propojují přímou ochranu na plážích s životem komunity. Lidi se schází na pláži, povídají si o přírodě, společně jedí, uklízí odpadky, pouští právě vylíhlé želvy do moře. Díky úžasnému přístupu pouhých pěti zdejších ochranářů se podařilo nejen zachránit a do moře vypustit 4 782 mláďat karet pravých a zelenavých, ale hlavně díky akcím a pozitivním zážitkům s přírodou přesvědčit mnoho místních, že zabíjet želvy a krást jejich vejce není dobré.

Pokud byste chtěli, více informací o programu Chráníme mořské želvy z. s. najdete na www.morskezelvy.cz. Kdybyste chtěli pomoci, určitě se ozvěte, jsme rádi za podporu i v ČR. Chránit mořské želvy má totiž rozhodně smysl, i když se zrovna nechystáme na dovolenou tam, kde želvy žijí. Svět je propojený a mořské želvy mají v oceánu důležité role. Třeba kareta obrovská žere mořskou trávu a udržuje tak mořské louky, které fungují jako chráněné školky pro plůdky ryb, které jíme, když vyrostou, někdy i my. Navíc mořské želvy jsou tu už 110 milionů let, byly tu ještě před dinosaury, tak proč je nechat vyhynout zrovna teď. Pokud byste chtěli pomoci finančně, budeme vděční za jakoukoli částku na transparentní účet organizace - 2101346384/2010. Pokud chcete přispívat a při tom neplatit nic navíc, můžete jednoduše při nákupu na internetu přes www.givt.cz vybrat naši organizaci Chráníme mořské želvy. Můžete nakupovat přes internet, jak jste zvyklí, ale část peněz z vaší objednávky půjde na dobrou věc pro naši organizaci. Možností je mnoho a nám by přišlo skvělé, kdyby si každý člověk vybral oblast, která ho naplňuje a ve které by pravidelně pomáhal. Svět by se brzy stal pozitivnějším místem...

Více na www.morskezelvy.cz

Tisíce karet zelenavých kladly vejce na najednou tiché a neosvětlené pláži v Indii.

Od roku 2014 se na ostrovech Bilang-bilangan a Mataha v oblasti Berau v Indonésii podařilo zachránit a bezpečně vyváhnout už 3 131 128 mořských želv.

Ochranáři přenášejí vejce želv do bezpečí před pytláky.

Díky, že při svých cestách nekupujete želví vejce, maso ani suvenýry z želvoviny.

Kareta zelená zraněná ekvádorskými rybáři se léčí v rehabilitačním centru.

S úžasnou učitelkou Markétou Vokurkovou jsme učili děti o moři, o želvách a o odpadu.

Psi představují v Ekvádoru pro želvy po rybářích druhé největší ohrožení.

Šéf české kanceláře OSN Michal Broža procvičoval s ochranáři želv angličtinu.